

DÜNYA GIDA GÜVENLİĞİ GÜNÜ BASIN AÇIKLAMASI

GÜVENLİ GIDA İÇİN TEK SAĞLIK ŞART

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ/WHO) 4 Haziran 2026 tarihli güncel verilerine göre, her yıl yaklaşık **866 milyon insan güvensiz gıdalar nedeniyle hastalanmakta** ve **1,5 milyon insan yaşamını kaybetmektedir**.

Beş yaş altı çocuklar, dünya nüfusunun yalnızca %9'unu oluşturmalarına rağmen gıda kaynaklı hastalık yükünün yaklaşık üçte birini taşımakta ve yetişkinlere kıyasla yaklaşık üç kat daha yüksek riskle karşı karşıya kalmaktadır.

Bakteri, virüs ve parazitler milyonlarca ishal vakasına yol açarken; kurşun, arsenik ve metilciva gibi kimyasal kirleticiler gıda kaynaklı ölümlerde önemli paya sahiptir ve özellikle çocuklarda kalıcı nörolojik hasarlara neden olabilmektedir. Küresel ekonomik yükün 2021 yılında **647 milyar ABD dolarına** ulaştığı tahmin edilmektedir.

Küresel veriler bu ölçekte bir halk sağlığı yükünü ortaya koyarken Türkiye açısından temel bir soru yanıtsızdır: Her yıl kaç kişi gıda kaynaklı hastalık nedeniyle hastalanmakta veya yaşamını kaybetmektedir?

Ne yazık ki Türkiye'de gıda kaynaklı hastalıkların ulusal yükünü ortaya koyan düzenli, şeffaf ve bütüncül süreyans verileri sınırlıdır.

Oysa riskin ölçülemediği bir alanda etkin politika geliştirmek, kaynakları doğru yönlendirmek ve önceliklendirme yapmak mümkün değildir. Ölçülemeyen risk yönetilemez.

Bu yıl Dünya Gıda Güvenliği Günü'nün teması "Yükten Çözüme: Her Yerde Güvenli Gıda" olarak belirlenmiştir. Çözümün yönü nettir: insan, hayvan ve çevre sağlığını birlikte ele alan **Tek Sağlık (One Health)** yaklaşımı.

Gıda güvenliği yalnızca mutfak hijyeni ile sınırlı değildir. Tarladan sofraya uzanan zincirin her aşaması birbirine bağlıdır. Bu nedenle gıda güvenliği, parçalı yaklaşımlarla değil bütüncül bir sistem anlayışıyla ele alınmalıdır.

Zoonotik hastalıklar, antimikrobiyal direnç, pestisit kalıntıları, ağır metaller ve çevresel kirlilik gibi riskler gıda zinciri üzerinden doğrudan insan sağlığını etkilemektedir. DSÖ, bu risklerin ancak çok sektörlü işbirliğiyle yönetilebileceğini vurgulamaktadır.

Veteriner hekimler, gıda güvenliği zincirinin kritik bir bileşenidir. Sağlıklı hayvan yetiştiriciliği, sürü sağlığı yönetimi, kesim öncesi ve sonrası kontroller, zoonozların önlenmesi ve biyogüvenlik uygulamaları olmadan güvenli gıda üretimi mümkün değildir.

Bununla birlikte gıda güvenliği yalnızca hayvansal üretimle sınırlı değildir. Bitkisel üretimde pestisitlerin doğru kullanımı, kalıntı kontrolü, su ve toprak kalitesinin korunması da aynı sistemin parçasıdır. Risklerin üretim aşamasında önlenmesi, halk sağlığı açısından en etkili yaklaşımdır.

İklim değişikliği, küresel ticaret ve antimikrobiyal direnç gibi faktörler gıda güvenliği risklerini daha karmaşık hale getirmektedir. Bu nedenle gıda güvenliği, yalnızca tarım ya da sağlık sektörünün değil, çok sektörlü bir yönetim alanının konusudur.

Tek Sağlık yaklaşımı bu nedenle yalnızca bilimsel bir çerçeve değil, aynı zamanda etkili bir politika modelidir.

Güvensiz gıda, her yıl milyonlarca insanı etkileyen küresel bir halk sağlığı sorunudur. Bu yalnızca bir istatistik değil; doğrudan insan yaşamını, çocuk sağlığını ve çevresel sürdürülebilirliği ilgilendiren bir gerçektir.

Türkiye'nin gıda güvenliği alanında daha fazla veri üreten, daha şeffaf ve Tek Sağlık temelli bir yönetim modeline ihtiyacı açıktır.

Hayvan sağlığı korunmadan insan sağlığı korunamaz.

Çevre korunmadan güvenli gıda üretilmez.

Güvenli gıda olmadan sağlıklı bir gelecek mümkün değildir.

Ülkemizde; bilimsel veriye, şeffaf yönetime ve Tek Sağlık yaklaşımına dayalı bir gıda güvenliği sistemi artık zorunluluktur.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

Vet. Hekim Azmi YÜKSEL
Veteriner Halk Sağlığı Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı